

Protocol uitzonderlijke omstandigheden

Versie 1.0 (definitief)

Datum: 27 januari 2026

Landelijke en regionale triggers

1. Aankondiging Nationaal Hitteplan → ABWC volgt maatregelen in afstemming met organiserende post/veiligheidsregio.
2. Regionale aanscherpingen → besluit veiligheidsregio is leidend, ook wanneer het Nationaal Hitteplan niet actief is.

Governance en rollen

- ABWC landelijk: stelt landelijke werkwijze vast; organiseert het landelijke vooroverleg, neemt besluit over doorgang/aanpassing in overeenstemming met Nationaal Hitteplan en regionale adviezen.
- Provinciaal coördinator: stemt met organiserende post/veiligheidsregio de lokale maatregelen en scenario-aanpassingen af; coördineert eventuele inhaal-opties bij uitval.
- Organiserende post: voert maatregelen op locatie uit (schaduw, water, rust), organiseert tijdmeldingen, past scenario's aan binnen afgesproken kaders, stopt de toets bij overschrijding drempels.
- Waarnemers/leiding toets: bewaakt werktijden, rusttijden, tijdmeldingen en veiligheid; monitort deelnemers op signalen van hittestress.

Weersomstandigheden en weerwaarschuwingen

Het seizoen van vaardigheidstoetsen van het ABWC loopt van half maart tot eind september. Om die reden kan de organisatie van een vaardigheidstoets te maken krijgen met uiteenlopende weersomstandigheden. Deze weersomstandigheden kunnen uiteindelijk resulteren in een risico voor de deelnemers en ook de organisatie en medewerkers van het ABWC. Het KNMI waarschuwt als het weer een risico is, hiermee kunnen burgers, bedrijven en organisaties zich voorbereiden. Het ABWC volgt de waarschuwingen van het KNMI. Bij een aantal weersomstandigheden bieden wij hieronder een handelingsperspectief. Het KNMI geeft waarschuwingen uit voor de volgende weerfenomenen:

- Gladheid door ijzel
- Gladheid door sneeuw
- Hitte
- Kou
- Mist
- Onweersbuien
- Wind- en waterhozen
- Windstoten
- Zware regen

Deze weerwaarschuwingen worden uitgegeven per provincie, voor het IJsselmeergebied, de Waddenzee en de Waddeneilanden. De huidige kleurcodes gelden per provincie. Dit leidt tot waarschuwingen op grote schaal, terwijl gevaarlijk weer regelmatig in een veel kleiner gebied optreedt¹. Het kan dus zijn dat voor de ene provincie code oranje geldt terwijl in een andere provincie niets aan de hand is.

Het KNMI gebruikt internationale waarschuwingskleuren om de impact van gevaarlijk weer aan te geven. Hierbij staat met name de impact van het weer centraal. De kleurcodes geven het KNMI de mogelijkheid om op- en af te schalen. Naarmate de tijd vordert, wordt steeds duidelijker waar, wanneer en in welke mate de weersituatie zal optreden en kan gekozen worden voor een hoger- of lager waarschuwningsniveau.

¹ Er kan momenteel voor het fenomeen zware regen gewaarschuwd worden voor afzonderlijke buien.

Waarschuwings- kleur	Toelichting
Groen	Het verwachte weertype geeft geen aanleiding voor het uitgeven van een waarschuwing.
Geel	Er is kans op gevaarlijk weer. Dit zijn weersituaties die in Nederland vaak voorkomen waarbij het raadzaam is op te letten, met name als men onderweg is. Code geel kan 48 uur voordat het weerfenomeen optreedt, worden uitgegeven.
Oranje	Er is grote kans op gevaarlijk weer waarbij de impact groot is met mogelijk schade, letsel of veel overlast. Dit kan plaatselijk zijn. Code oranje kan 24 uur van tevoren worden afgegeven.
Rood (weeralarm)	Dit is een weeralarm waarbij extreem weer een grote impact op de samenleving heeft. De weersituatie kan voor zoveel schade, letsel en overlast zorgen dat het maatschappij-ontwrichtend kan zijn. Dit kan heel plaatselijk zijn. Code rood wordt op zijn vroegst 24 uur uitgegeven voordat het weerfenomeen zich voordoet. Code rood kan ook uitgegeven worden als er een kleine kans is op een extreme weersituatie, maar de veiligheidsrisico's groot zijn.

Tijdljn en overlegstructuur bij indicatie van impact op organisatie toets

T-7 dagen: Landelijk vooroverleg ABWC (DC en PC) ↔ organiserende post ↔ veiligheidsregio.
T-2/3 dagen: Check actuele voorspelling/WBGT.
T-1 (vrijdag): Landelijke bevestiging; eindafspraken communiceren. Voor 12.00 uur.
Toetsdag: Startbriefing met maatregelen en stopcriteria; continue monitoring WBGT en veiligheid.

Communicatie

- Proactief: een week vooraf melding van mogelijke maatregelen.
- Definitief: vrijdag voor de toets eindafspraken communiceren.
- Incident/uitval: directe melding via mail/telefoon; update via ABWC-kanalen.

Hitte

Bij het bepalen van maatregelen bij hitte maakt het ABWC gebruik van de richtlijnen voor arbeid en rust; de WBGT-index. Wanneer de (verwachte) arbeid wordt afgewogen tegen de WBGT-waarden kunnen deze worden onderverdeeld in klimaatcategoriën. Voor ABWC-georganiseerde vakbekwaamheidsactiviteiten wordt aan deze klimaatcategoriën de werkwijze gekoppeld.

WBGT-index:

Voor het bepalen van de WBGT-waarden wordt gebruik gemaakt van de indicatoren temperatuur, luchtvochtigheid, stralingswarmte en luchtbeweging (wind). De WBGT-waarde wordt bij voorkeur vastgesteld doormiddel van een WBGT-meter. Deze worden verstrekt aan de Provinciaal Coördinatoren. Deze vastgestelde WBGT-waarde moeten gewogen worden tegen de gestelde waarde voor de mate van arbeid die (naar verwachting) verricht kan/moet worden. De WBGT-waarde is iets heel anders dan de luchttemperatuur, daarmee moet het niet verward worden. De grenswaarden voor lichte arbeid liggen hierbij lager dan voor zware arbeid. Onderstaande tabel geeft een aantal voorbeelden van werkzaamheden passend bij de mate van arbeid.

Niveau	Arbeid	Voorbeelden
0	Rust	Rustig zitten of staan (in de schaduw), nabespreken.
1	Lichte	Administratieve taken: schrijven, typen, tekenen, boekhouden; Lichte onderhoudswerkzaamheden: klein gereedschap, inspectie, montage of sortering van lichte materialen; Arm- en beenarbeid: prio 2 of dienstritten; Licht opruimwerk.
2	Middelmatige	Langdurig hand- en armarbeid: reanimeren; Arm- en beenarbeid: prio-1 ritten; Arm- en romparbeid: afzettingen maken, voertuigstabilisatie, werkveld inrichten en vrijhouden, vuilwerkpak verkenning; hydraulisch gereedschap klaarmaken, water opbouwen.
3	Zware	Intensieve arm- en romparbeid: aanvalskrat verplaatsen, deur forceren, motorkettingzaag of -slijpmachine hanteren, handmatig sloop- en breekwerk, vuilwerkpak grijppreiding, buitenbrandbestrijding.
	Zeer zware	Zeer intense activiteit in snel tot maximaal tempo: werken met hydraulisch gereedschap, binnenbrandbestrijding.

Klimaatcategoriën en de te nemen maatregelen voor personen zonder beschermingsmiddelen/uitrukkleding.

Bij een vaardigheidstoets vervullen diverse personen uiteenlopende taken. Naast deelnemers zijn dit vooral de personen in de organisatie van de vaardigheidstoets. Zij dragen over het algemeen geen uitrukkleding en vallen daarmee in de categorie zonder beschermingsmiddelen/uitrukkleding. De onderstaande tabel is voor die doelgroep van toepassing.

Hitte Categorie	WBGT-waarde	Lichte arbeid		Matige arbeid		Zware arbeid	
		Werk/Rust (min)	Water inname(l/u)	Werk/Rust (min)	Water inname(l/u)	Werk/Rust (min)	Water inname(l/u)
GROEN	<18	Geen beperking	0,5	50/10	0,75	30/30	1
GEEL	18 - 22	Geen beperking	0,75	40/20	0,75	30/30	1
ROOD	23 - 28	Geen beperking	0,75	30/30	0,75	20/40	1
ZWART	>28	50/10	1	20/40	1	10/50	1

Klimaatcategoriën en de te nemen maatregelen voor personen met beschermingsmiddelen/uitrukkleding.

Deelnemers aan vaardigheidstoetsen werken met beschermende kleding. Hier moet dan ook rekening mee worden gehouden. De onderstaande tabel is voor die doelgroep van toepassing. Met beschermende kleding zullen de maximale WBGT-waarden ca. 2°C lager liggen.

Hitte Categorie	WBGT-waarde	Lichte arbeid		Matige arbeid		Zware arbeid	
		Werk/Rust (min)	Water inname(l/u)	Werk/Rust (min)	Water inname(l/u)	Werk/Rust (min)	Water inname(l/u)
GROEN	<16	Geen beperking	0,5	50/10	0,75	30/30	1
GEEL	16 - 20	Geen beperking	0,75	40/20	0,75	30/30	1
ROOD	21 - 26	Geen beperking	0,75	30/30	0,75	20/40	1
ZWART	>26	50/10	1	20/40	1	10/50	1

Werkwijze bij hitte

Hitte categorie	WBGT-waarde	Matige arbeid	Zware arbeid	Acties
Geel	16-20	40/20	30/30	<ul style="list-style-type: none"> • Meten WBGT-waarde met behulp van de WBGT-meter. • Aandachtspunten van werken in warmte/hitte benoemen in de briefing vooraf aan deelnemers en organisatie. • Klaarzetten van Rehab-chair. • Verplicht water drinken en het voldoende beschikbaar stellen van drinkwater, vooraf, tijdens en na de toets. • Het aanbieden van zoute chips voorafgaand en na afloop van de vaardigheidstoets. • Het stilzetten van de tijd, nadat de ploegen hun inzet binnen klaar hebben. • Het uitdoen van de jas en het afdoen van de helm. • Het beschikbaar stellen van koude, natte handdoeken/sponzen voor koeling. • Het inpakken op eigen tempo. • Het inpakken buiten de toets laten. • Voor- en nabespreking in schaduw. • Schaduwplek creëren voor waarnemers. • Het kiezen voor een scenario in een pand met klimaatbeheersing. • Kiezen voor een scenario met matige arbeid in plaats van zware arbeid. • Kiezen voor een scenario met een beperkte duur (conform werk/rust in de tabel).
Rood	21-26	30/30	20/40	<ul style="list-style-type: none"> • Idem hitte-categorie geel. • Aanpassen van het scenario tot maximale speelduur van 20 minuten. • Bieden van minimaal 40 minuten rust na afloop van de inzet.
Zwart	>26	20/40	10/50	<ul style="list-style-type: none"> • Idem hitte-categorie geel en rood. • Aanpassen van het scenario tot maximale speelduur van 10 minuten. • Bieden van minimaal 50 minuten rust na afloop van de inzet.

Bovenstaande maatregelen gelden voor alle ploegen die op de dag van de vaardigheidstoets spelen.

Koude

Bij alle waarschuwingen is de verwachte impact leidend. De mate waarin het weer een risico is, bepaalt of het KNMI code geel, oranje of rood uitgeeft.

Code Geel	Code oranje en rood
Gevoelstemperatuur vanaf -15 °C	Gevoelstemperatuur vanaf -20 °C

Als één van de bovenstaande codes is afgegeven, neemt de Provinciaal Coördinator contact op met de Districtscoördinator om af te stemmen. Bij temperaturen lager dan -5°C is werken met water uitgesloten. Dit om ijsvorming, en dus valgevaar, te voorkomen. Maatregelen bij koud weer zijn: Na afloop warme drank, nabespreking in een verwarmde ruimte.

Gladheid / mist

Gladheid kan een oorzaak zijn om een vaardigheidstoets te annuleren. Het kan met name problemen veroorzaken in de bereikbaarheid. Het is aan de Provinciaal Coördinator om te bepalen in hoeverre de impact te groot is. Hij/zij kan hiervoor afstemming zoeken met de Districtscoördinator.

Onweer / storm

Bij onweer in de directe omgeving worden de vaardigheidstoetsen (tijdelijk) stilgelegd. Zodra het onweer is weggetrokken (onweer is vaak van tijdelijke aard) kunnen de vaardigheidstoetsen worden voortgezet. De verantwoordelijkheid over het stilleggen van de vaardigheidstoetsen ligt bij de Provinciaal Coördinator.

De komst van een storm is over het algemeen voorspelbaar. We volgen hier de codering en waarschuwingen van het KNMI.

Overige weersomstandigheden en niet beschreven situaties

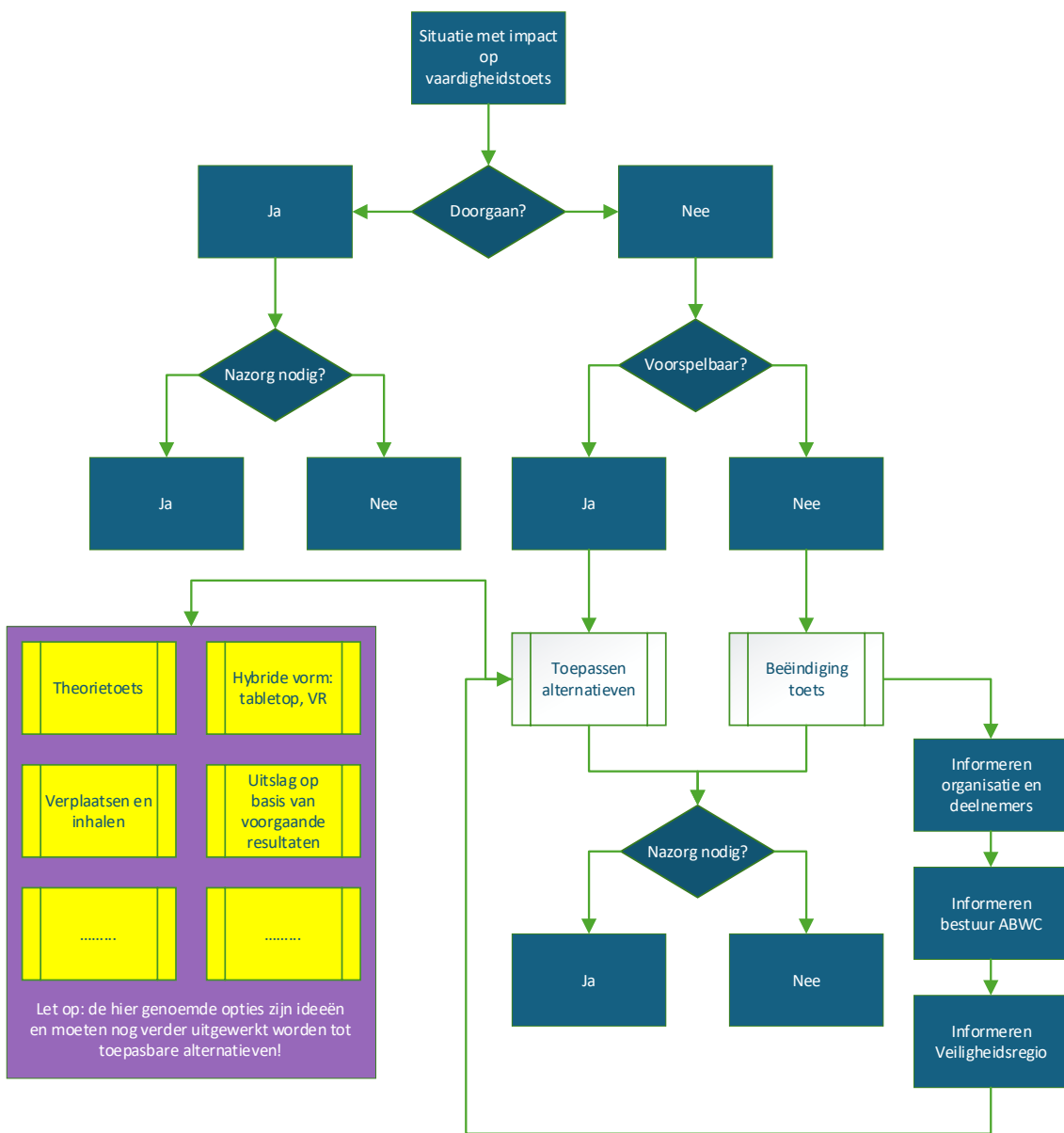
Wij schatten de kans op het voorkomen van de overige genoemde weersomstandigheden dermate laag in, dat uitwerking in dit protocol vooralsnog niet nodig is. In de situatie dat een dergelijk weersfenomeen zich voordoet, dan zal op dat moment door de PC en zijn/haar team bekeken worden welke acties noodzakelijk zijn. Hij/zij kan hiervoor afstemming zoeken met de Districtscoördinator.

Overige oorzaken met impact op doorgang vaardigheidstoets

Naast impact door weersinvloeden zijn er tal gebeurtenissen die invloed kunnen hebben op de voortgang van een vaardigheidstoets. Denk bijvoorbeeld aan:

- Overlijden van een korpslid van de organisatie.
- Incident tijdens een vaardigheidstoets met impact.
- Groot incident in de Veiligheidsregio waar de toets georganiseerd wordt met impact op mensen en middelen.
- Pandemie / epidemie.
- Dierziekte.
- Et cetera.

In onderstaande stroomschema zijn de stappen in het proces beschreven.

Overig

Daar waar dit protocol tijdens een vaardigheidstoets niet in voorziet, beslist de Districtscoördinator. Van dergelijke besluiten wordt het bestuur van het ABWC schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte gebracht.